

Česká republika

Česká školní inspekce

Královéhradecký inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Speciální škola, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485

Adresa: Kolowratská 485, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

Identifikátor školy: 600 024 300

Termín konání tématické inspekce: 24. a 25. březen 2003

Čj.:	091 388/03-5206
Signatura:	ti6nw560

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální škola, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485 (dále jen škola) vzdělává žáky se speciálními potřebami v pěti různých pracovištích:

Adresa pracoviště	Typ školy
516 01 Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485	zvláštní škola
517 02 Kvasiny	přípravný stupeň pomocné školy, pomocná škola, kurz doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou
516 01 Rychnov nad Kněžnou, Jiráskova 506	škola při nemocnici
516 01 Rychnov nad Kněžnou, Na Láni 1388	pomocná škola, autistické třídy, kurz doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou
516 01 Rychnov nad Kněžnou, Palackého 111	pomocná škola

Třídy pro žáky s lékařskou diagnózou autismus jsou umístěny na adrese Na Láni 1388. Jsou označeny jako VIII. a X. třída.

Zřizovatelem školy je Královéhradecký kraj, Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních a materiálně technických podmínek vzdělávací činnosti ve třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus
- speciálních podmínek podmiňujících strukturovaný režim výuky ve třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus
- průběhu vzdělávání – individuálních vzdělávacích programů ve třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus
- účinnosti spolupráce učitelů ve třídě pro žáky s lékařskou diagnózou autismus s pracovníky speciálně pedagogického centra
- dostupnosti speciálních tříd pro žáky s lékařskou diagnózou autismus

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

Výchovně-vzdělávací proces zabezpečují v každé třídě dvě učitelky, ve škole označované jako třídní učitelka a vychovatelka. V VIII. třídě je od února 2003 trvale přítomna osobní asistentka, v X. třídě osobní asistentka a stážistka jako pomocná vychovatelka. Posledně tři jmenované pracovnice jsou financovány z prostředků Úřadu práce Rychnov nad Kněžnou.

Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku ve speciální škole nespĺňuje žádná ze čtyř učitelek. Je však třeba konstatovat, že nesplnění podmínek odborné a pedagogické způsobilosti úroveň práce ve třídách neovlivňuje. Dvě učitelky si doplňují potřebné vzdělání

vysokoškolským studiem, všechny se společně s ředitelkou školy v problematice autismu soustavně vzdělávají. Navštěvují kurzy EFFETY Brno, semináře nadace Autistik, Dětský mozek a semináře Pedagogického centra Hradec Králové. Spolupracují se Speciálními školami v Hradci Králové a s Kamínkem v Ústí nad Orlicí.

Personální podmínky jsou hodnoceny jako průměrné.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY A SPECIÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

Třídy jsou vybaveny novými lavicemi a židlemi, jejich výška se dá upravovat podle velikosti žáků. V obou třídách je část podlahy kryta kobercem, který je připevněn i na části zdí, kde slouží k vyvěšení rozvrhů hodin pro každého žáka. Pro individuální práci jsou v každé třídě paravány, které dle potřeby rozdělí prostor. Obě třídy mají společnou umývárnu a kuchyňku, kde se dá uvařit čaj. V budově jsou ještě další prostory, o jejichž využívání se dle rozvrhu hodin dělí i další třídy pomocné školy – tělocvična, kabinet s televizí a kabinet s počítačem.

Na koberci se žáci učí i společně odpočívají. Za paravány je oddechový koutek s molitanovou matrací, kam chodí žáci v případě potřeby odpočívát v době, kdy se ostatní žáci učí.

Lavice určené pro jednoho žáka jsou umístěny jednak před tabulí, jednak u stěn třídy, kde jsou jednotlivá pracovní místa rovněž oddělena paravány. Tam mají žáci připraveny kódované úlohy pro samostatnou práci.

Učitelky mají k dispozici učebnice českého jazyka, matematiky a prvouky určené pro zvláštní školy a několik dalších učebnic pro více postižené žáky (Hravé počítání pro speciální mateřské školy, přípravný a nižší stupeň speciálních škol, Je nás pět – cvičebnice počtů s omalovánkami, Náš slabikář, Chodíme do školy). Učebnice jsou využívány jen ojediněle, učitelky je nahrazují množstvím zakoupených i vlastnoručně vyrobených pomůcek.

Ve třídách není žádná audiovizuální technika. V kanceláři je k počítači nově připojena bezkontaktní sensorická klávesnice. Žáci s ní dosud nepracovali, se způsobem práce se nejdříve musí seznámit učitelky.

Ve třídách není zavedená tekoucí voda.

Materiálně-technické podmínky a speciální podmínky vzdělávací činnosti jsou vzhledem k množství speciálních pomůcek celkově hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE TŘÍDĚ PRO ŽÁKY S LÉKAŘSKOU DIAGNÓZOU AUTISMUS

V průběhu inspekce byly uskutečněny hospitace v hodinách rozumové výchovy, čtení, pracovní výchovy a hudební výchovy.

Do tříd s lékařskou diagnózou autismus dochází celkem 11 žáků. Jsou rozděleni do dvou tříd. Do třídy s označením VIII. je zařazeno 5 žáků se středním a těžkým mentálním postižením, z nichž 1 je žákem přípravného stupně pomocné školy a další 4 chodí do nižšího stupně pomocné školy. Třídu s označením X. navštěvuje 6 žáků, z nichž 1 pracuje podle vzdělávacího programu Zvláštní škola a ostatní podle vzdělávacího programu Pomocné školy a Přípravného stupně pomocné školy (do přípravného stupně jsou zařazeni 2 a do nižšího stupně pomocné školy 3 žáci).

Třídy jsou složeny z žáků s různým postižením: mentálním, tělesným, sluchovým, zrakovým, s psychiatrickým onemocněním. Autismus je diagnostikován jen u části žáků, a to ještě nepřesně, neprokazatelně. Ve vyšetřeních odborníků se objevují výrazy jako „autistický chlapec, autistická porucha, mohlo by se jednat o postižení autismem“. Ze sledování výchovně-vzdělávacího procesu se však v této škole jedná spíše o žáky se střední až těžkou mentální retardací než o žáky autistické.

Učitelky uvádějí, že lékaři nedovedou autismus diagnostikovat, někteří o něm nic nevědí. Proto vyjádřily požadavek, aby byli v kraji určeni lékaři, kteří autismus a jeho formy dovedou rozeznat a závěry jejich vyšetření by pak byly pro učitelky závazné.

Specifikem tříd je, že pouze tři žáci docházejí z domova, šest je z Ústavu sociální péče Domečky a 2 z Charity, kde mají rodiče možnost využívat podle svých možností celodenní nebo celotýdenní péči o mentálně postižené děti.

Rozdíly mezi žáky jsou značné, problémy každého jsou zcela specifické. Proto je jedinou možnou metodou výuky důsledný individuální přístup k jednotlivým žákům. K celkovému zklidnění a k plnění úkolů přispívá stále pracovní místo, jasná strukturalizace úkolů a vytváření stereotypů při jednotlivých činnostech. Žáci pracují s jasně daným strukturovaným rozvrhem, pomocí piktoqramů, obrázků či kódů. U části žáků je užívána metoda globálního čtení.

Každý žák má vypracovaný individuální výchovně-vzdělávací plán (dále IVP). Ten obsahuje u všech žáků kognitivní složku, tzn. rozvoj jejich schopností a dovedností. Behaviorální složkou (nápravou deficitů a excesů v chování způsobených autismem) se žádný IVP nezabývá. Důvodem je výše popsaná nejasná diagnostika a skutečnost, že pomocí strukturovaného učení a kódovaných úloh se zde místo autistů spíše vzdělávají středně a těžce mentálně postižení. IVP byly napsány bez spolupráce s poradenským zařízením, nebyly odsouhlaseny rodiči. Tento požadavek však nebylo možné splnit u všech žáků, neboť někteří jsou umístěni v ústavu. IVP jsou zpracovány přímo na možnosti a schopnosti jednotlivých žáků a prokazatelně jsou pro ně přínosem. Jsou každé pololetí vyhodnocovány. Z kontroly vyplynulo, že ve většině případů se plány daří plnit v plném rozsahu, u dvou žáků jen částečně. Důvodem je v jednom případě psychiatrické porucha, v druhém případě zatím nedokončené odborné vyšetření.

Motivace prolíná celým vyučovacím procesem, žáci jsou chváleni za sebemenší úspěch, jejich odlišnost je uznávána a tolerována. Každý má možnost se úspěšně uplatnit, při zadávání a řešení problémů je poskytována přiměřená pomoc. Hodnocení je výhradně pozitivní, kladně je oceňováno splnění každého úkolu.

Největší problémy jsou v komunikaci. Žáci buď nemluví vůbec, nebo vydávají nekoordinované zvuky. Jeden z žáků mluví, ale obsahu nerozumí. Například na pozdrav „Dobrý den, Jendo“ odpoví stejnými slovy. Holé věty tvoří žáci tak, že sice nemluví, ale rovnají za sebou obrázky ve správném pořadí (např. Táta maluje. Paní kupuje.). Jedna žákyně čte otevřené slabiky, zvládá přepis z tiskacího do psacího písma.

Učitelky věnovaly značnou pozornost rozvoji motoriky. Při pracovní výchově děti navlékaly korálky, šikovnější pak při navlékání střídaly barvy. Žáci byli systematicky vedeni k sebeobsluze, za pomoci dospělých po sobě myli a utírali nádoby, uklízeli prostírání.

Velmi zajímavé bylo sledování hodiny hudební výchovy ve třídě, kde žáci nekomunikovali. Přesto učitelky dokázaly hudbou a vlastním zpěvem zároveň s jednoduchým pohybovým doprovodem žáky upoutat a bylo zřejmé, že hudební výchova přináší všem radost a uspokojení.

Povinná dokumentace je vedena řádně, průkazně a v plném rozsahu.

Průběh vzdělávání a výchovy je hodnocen jako velmi dobrý.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Je navázána spolupráce se Speciálně pedagogickým centrem pro mentálně postižené v Hradci Králové. Pracovníci Speciálně pedagogického centra (dále SPC) provádějí pro školu pedagogickou a psychologickou diagnostiku, poskytují učitelkám poradenskou a metodickou pomoc, v případě potřeby realizují návštěvy ve škole.

V tomto školním roce není dle vyjádření učitelek spolupráce na takové úrovni jako v minulých letech. Spolupráci s SPC hodnotí učitelky jako průměrnou.

Třídy navštěvují žáci z různých míst Královéhradeckého kraje.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 29 318/01 s účinností od 20.12. 2001 (MŠMT 15. 2. 2002)
2. Doklady učitelek vyučujících ve třídách pro žáky s lékařskou diagnózou autismus o dosaženém vzdělání
3. Třídní knihy a třídní výkazy VIII. a X. třídy vedené ve školním roce 2002/2003
4. Osobní dokumentace zdravotně postižených žáků docházejících ve školním roce 2002/2003 do VIII. a X. třídy vedená ve školním roce 202/2003
5. Individuální výchovně-vzdělávací plány všech žáků VIII. a X. třídy vedené ve školním roce 202/2003
6. Dotazníky pro rodiče vyplněné zákonnými zástupci žáků VIII. a X. třídy v průběhu inspekce
7. Vzorky žákovských prací ze školního roku 2002/2003

ZÁVĚR

Speciální škola, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485, se zabývá výchovou a vzděláváním žáků, kteří nemohou být vzhledem k rozumovým nedostatkům vzdělávání v základních školách. Dvě třídy jsou určeny pro žáky s lékařskou diagnózou autismus.

Výchovu a výuku zabezpečují v každé třídě dvě pedagogické pracovnice současně. Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro práci ve speciální škole nesplňuje žádná z nich. Chybějící vzdělání však úroveň práce neovlivňuje. Dvě učitelky si vzdělání doplňují. V práci pomáhají učitelkám dvě osobní asistentky zdravotně postižených žáků a stážistka jako pomocná vychovatelka. Učitelky i ředitelka školy se v oblasti autismu průběžně vzdělávají.

Materiálně-technické vybavení je velmi dobré, žáci využívají dvě učebny s potřebným zázemím. Učebnice jsou užívány jen zřídka, učebních pomůcek je značné množství, zakoupené pomůcky jsou doplňovány pomůckami vyráběnými přímo pro potřeby jednotlivých žáků.

Zpracované individuální výchovně-vzdělávací programy jsou plněny a pravidelně vyhodnocovány. Povinná dokumentace je vedena průkazně, pečlivě a zodpovědně. Vyučování je založeno na individuální práci se žáky. Učitelé i asistenti usilují o náhradní komunikační systém, neboť většina dětí nemluví.

Spolupráce se Speciálně pedagogickým centrem je školou hodnocena jako průměrná.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektorka	Titul, jméno a příjmení	Podpis
	Mgr. Věra Nosková	Věra Nosková v. r.

V Hradci Králové dne 28. března 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 28. dubna 2003

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu	Podpis
Mgr. Hana Fuksová, ředitelka školy	Fuksová v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Príslušný orgán státní správy a zřizovatel: Královéhradecký kraj, Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové	2003-05-19	091 646/03-5206

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány

